

Tıpta Örselenebilir Gruplar ve Hekim Tutumu

Prof.Dr. Aysun Balseven Odabaşı

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD

Sunum Planı

- Olgular
- Örselenebilirlik
- Tartışma
- Öneriler

Devlet Hastanesinde Ayrımcılık; “Durumunuzu tasvip etmiyorum, sizi muayene etmem!”

31 Mart günü sabah 11.30 dolaylarında Kadın Doğum Servisine muayene olmak için giden bir Trans kadın, cinsel kimliğinden dolayı ayrımcılığa uğradı ve sağlık hakkına erişimi doktor tarafından engellendi.

Bir buçuk ay önce özel bir hastanede cinsiyet geçiş ameliyatı olan H.Ç, ilaçlarını yazdırmak için hastanenin Genel Cerrahi Servisine gittiğini; Genel Cerrahi Uzmanı'nın tavsiyesi üzerine diğeri ilaçlarını yazdırmak için Kadın Doğum Servisi'ne de başvurduğunu ifade etti.

Görüştüğü Kadın Doğum Uzmanı'na özel bir hastanede cinsiyet geçiş ameliyatı olduğunu, sigortalı olduğu için Devlet Hastanesinde muayene olup ilaçlarını yazdırmak istediğini belirten H.Ç; cinsiyet geçiş ameliyatı olurken faydalanamadığı sağlık sigortasından, hiç olmazsa ilaçlar için faydalanmak istediğini söyledi.

H.Ç. bunun üzerine yaşadıklarını özetle şöyle anlattı:

“Genel Cerrahi Uzmanı ilaçların bazılarını Kadın Doğum Uzmanı'nın yazabileceğini, bu nedenle kadın doğum servisine kayıt yaptırmam gerektiğini söyledi. Ben de Hastanenin Kadın Doğum Uzmanına muayene olmak için kayıt oldum ve odasına gittim.

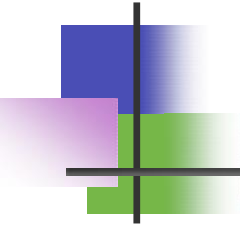
Bir buçuk ay önce cinsiyet geçiş ameliyatı olduğumu ve 6 aylık ilaç tedavim için gerekli ilaçları yazdırmak istediğimi söyledim. Kendisine SSK'lı olduğumu belirtip bundan faydalanmak istediğimi ilettim. Siz erkeksiniz, ben sizin durumunuzu tasvip etmiyorum, sizi muayene etmem dedi.

Olgu

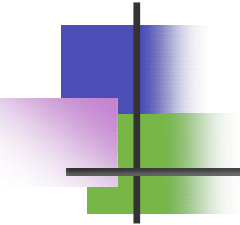
İyileşmesi amacıyla hastaneye kaldırılan yaşlı adamı nöbetçi doktor ve hemşireler 'kokuyor' diye kan alma odasına alıp orada unuttu. 77 yaşındaki'i, başhekim tesadüfen bulduğunda ölmüştü.

DHA - KAYSERİ

Savunmasızlık

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde savunma gücü olmayan olarak tanımlanmıştır.

Savunmasızlık

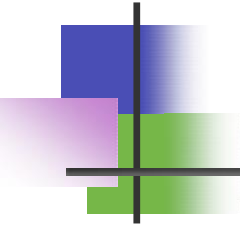
Kimler kendini savunamaz?

Savunamayabilir?

Savunmasız kişi

Kendini korumaya gücü yetmeyen kişi.

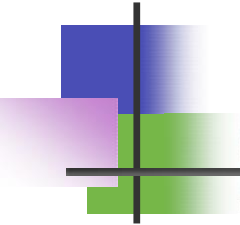
Örselenebilir kişi

İlişkinin güçsüz tarafını oluşturan,

İstismara, kötüye kullanılmaya daha kolay maruz kalabilen,

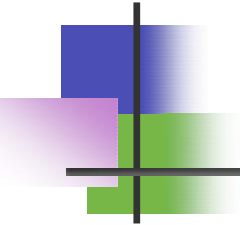
Kendini koruyamayan, haklarını korumaya gücü yetmeyen,

Kolayca örselenebilen, incinebilen kişi.

Özellikleri

*Yaşları,
cinsiyetleri,
etnik özellikleri,
sağlık durumları,
özgürlük halleri ya da
başka konumları nedeni ile*

Kimler örselenebilir

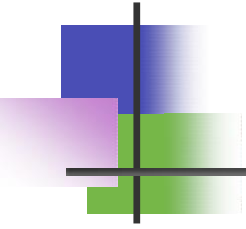
18 yaş ve altı çocuklar

Yaşlılar

Mental hastalığı bulunanlar (Demans, psikoz)

Öğrenme güçlüğü bulunanlar

Fiziksel yetersizliği bulunanlar

Uyuşturucu madde kullananlar

LGBTİ bireyler, seks işçileri

Gebe kadınlar

Tutuklular

Sınırlı eğitim almış ya da hiç eğitim almamış kişiler

Çok düşük ekonomik düzeyde olan kişiler

Olgu

11 aylık kız çocuk tüm yüzü ve her iki üst extremitede 2. ve 3. derece yanıklarla yanık ünitesine kabul edildi.

Yanık nedeniyle yoğun nekroz olan her iki elin el bileğinden amputasyonu gerekmekte idi.

Çocuğun durumu aile ile paylaşıldı.

Amputasyon yapılmazsa çocuğun sepsisten kaybedileceği bilgisi verildi.

Olgu

Aynı zamanda yüzünde yoğun yanıkları olan ve bir dizi ameliyat olması gereken çocuğun her iki el bileğinden amputasyonunu aile kabul etmedi.

Ne yapmalı?

Olgu

Dahiliye kliniğine diabet kontrolü nedeniyle yatırılan alzheimer başlangıcı olan 85 yaşında kadın hastanın muayenesinde vücudunun çeşitli yerlerinde ekimozlar görülür.

Bunların ne şekilde olduğu sorulduğunda ağlayan hasta kızına bakar ve düştüğünü söyler.

Hastayla yalnız yapılan görüşmede ayrıntılı öykü alınmaya çalışılır ancak hasta anlatamayacağını çünkü kızının yanında kaldığını, kendisine kızının baktığını, hayatta başka kimsesi olmadığını söyler.

Ne yapmalı?

İnsan Hakları

- Bütün insanlar özgür, onur ve hakları yönünden eşit doğarlar.
- Herkes bir ayırım gözetilmeksizin bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.

Devletin sorumluluđu

Bireysel hak ve özgürlük hareketleri çerçevesinde ülkelerin örselenebilir grupları korumakla ilgili uymak zorunda oldukları yükümlölükleri vardır.

Yasal düzenlemeler ...

Etik Bildirgeler...

UNESCO ULUSLARARASI BİYOETİK KOMİTESİ RAPORU

İnsanın Savunmasızlığı ve Kişisel Bütünlüğe Saygı İlkesi

Savunmasızlığın belirleyici unsurlarını etkili biçimde hedefleyebilecek stratejilerin ve işbirliği araçlarının ulusal ve uluslararası düzeyde desteklenmesi gerektiği,

İnsanlığın savunmasızlık kavramı üzerine derinlemesine düşünmesi, insanlar arasındaki politik ekonomik ve kültürel ayrımcılığın suç addedilmesinin önemli olduğu vurgulanmış.

Hekim Sorumluluđu

Devlet örselenebilir gruplar dahil tüm vatandaşlarının haklarını korumakla yükümlü.

Hekim de tüm hastalarının fiziksel, psikolojik, cinsel, duygusal, hatta ekonomik açıdan suiistimal edilmesini önlemelidir.

İnsanın değeri

“İnsanın değerinin korunması”,

Sağlık hizmetinden faydalanma sürecinde
eşit hakların kullanılmasının sağlanması
hatta haklarının savunulması önemli.

Etik duyarlılık ...

Duyarlılık

Sağlık çalışanları örselenebilir kişilerin yararının korunması, zarar görmesinin engellenmesi konusunda duyarlı olmalıdırlar.

Örselenebilir kişilerin kendilerine yapılacak işlemler hakkında anlayabilecekleri ölçüde her aşamada bilgilendirilmesinin sağlanması, karar süreçlerine dahil edilmesi, mahremiyetlerinin korunması ve ayrımcılığa uğramamaları sağlanmalıdır.